

SPECIALIZAREA RELAȚIONALĂ SAU CUM SĂ INTERACȚIONEZI PROFUND CU TOȚI OAMENII PRINTR-UN SINGUR OM

Autor: Dragoș Manea | 3 august 2023

Una dintre tentațiile omului modern, care provine inclusiv din omniprezența tehnologiei, este cea a unei socializări extinse cu un număr impresionant de oameni foarte diverși. Numărul ridicat de interacțiuni sociale generează, în cele mai multe cazuri, un sentiment împlinitor al importanței propriiei persoane. Acest tip de relaționare, deși necesită un oarecare aport de timp și energie, are avantajul unei satisfacții imediate și conferă o mobilitate crescută dată de lipsa unei asumări mature ce este de multe ori caracterizată prin lejeritatea schimbării interlocutorului în orice moment, în funcție de preferințele personale. Pe de altă parte, concentrarea pe un singur exemplar concret din miile de posibilități relaționale ce ne înconjoară necesită foarte mult din timpul pe care l-am putea petrece dezvoltându-ne multilateral, îngrădindu-ne mintea și spectrul de acțiune într-un cadru repetitiv și care ar putea deveni, până la urmă, banal.

Care ar fi motivul, în afara unor constructe economice și sociale, pentru care am renunța parțial la avantajele unei socializări „cu toată lumea”, pentru a ne canaliza resursele pe un număr mic de relații, precum este cazul, spre exemplu, într-o căsătorie monogamă, în creșterea copiilor sau în cadrul unei comunități monahale? Din punctul meu de vedere, aprofundarea unui număr mic de legături interpersonale particulare este benefică inclusiv pentru relaționarea în cadre sociale mai largi.

Voi structura argumentul construind o analogie între „specializarea relațională” și cea profesională. Astfel, în ceea ce privește nivelul cultural, unul dintre cele mai plăcute sentimente pe care cineva le poate avea este dat de abilitatea de a vorbi despre multe domenii în contexte variate și de faptul de a fi perceput ca un adevărat erudit multidisciplinar. Pentru a atinge un astfel de ideal, merită de multe ori să ne antrenăm curiozitatea în cele mai diverse direcții: de la artă, literatură, politică, până la științe etc. O cultură vastă ne dă sentimentul unei adânci înțelegeri a lumii și o stabilitate interioară chiar și la contactul cu domenii noi ale cunoașterii. Care ar fi atunci motivul pentru care

cineva s-ar specializa într-un anumit domeniu particular, neglijând studierea amănunțită a altor arii epistemice?

Știu tot, deci nu știu nimic. Sunt prieten cu toți, deci nu sunt prieten cu nimeni

Oricât de multă capacitate intelectuală și socială ar avea cineva, este limpede că a fi limitat reprezintă o trăsătură universal umană. Cantitatea de cunoștințe și de abilități de manipulare a informației atinge, la fiecare dintre noi, o anumită limită. Deoarece cunoașterea are două dimensiuni calitative – lărgimea spectrului și profunzimea – este de la sine înțeles că studiul mai multor domenii la un nivel riguros este imposibilă, mai ales în prezent, când cantitatea de informații aferentă oricărui domeniu este uriașă. Prin urmare, încercarea de abordare fără discriminare a multor domenii din arii variate ale cunoașterii este sortită aproape axiomatic unei superficialități pe toate planurile. Un astfel de om nu ar putea avea o discuție specializată cu un profesionist din vreunul din domeniile pe care le abordează, fără ca acesta din urmă să îi întrezărească imediat mediocritatea.

Situația în plan social nu este nici ea foarte diferită. Putem avea impresia unui număr considerabil de prieteni, dar, oricât de capabili am fi pe plan social, este foarte probabil ca, încercând fundamentarea unei apropieri interioare față de mai multe persoane, să sfârșim prin a avea doar interacțiuni superficiale, iar, la final, vom fi, în adâncul nostru, mai singuri decât ne-am imaginat. Ancorarea în concretul unui număr foarte mic de relații cu adevărat profunde constituie o soluție validă pentru a combate singurătatea din temelii, și nu doar a o anestezia prin împrăștierea în multe prietenii lipsite de conținut.

Simt nevoia de a nuanța, totuși, prin a spune că nu promovez nici pe departe o exclusivitate absolută a domeniului epistemic sau a interacțiunii interpersonale, ci doresc să evidențiez necesitatea și utilitatea implicării într-un singur domeniu și în relația cu puține persoane, într-o manieră mult mai serioasă decât față de restul.

Diversificarea ce urmează specializării

Începând din nou de la analogia cu domeniul cunoașterii, voi arăta că specializarea este necesară și utilă, inclusiv pentru dezvoltarea multilaterală. Numai prin specializarea profesională se pot dezvolta anumite *abilități transferabile* (engl. *transferable skills*), ce constau, de pildă, în perseverența de a rezolva o anumită problemă, profunzimea cercetării prin căutarea surselor primare ale unei informații sau faptul de a nu fi mulțumit cu o informație neriguroasă.

În aceeași direcție, faptul de a avea mulți prieteni cu care petreci câte o seară pe la o bere sau la o plimbare, chiar asigurată fiind profunzimea comunicării, nu aduce după sine condițiile unei șlefuiri reciproce a caracterului prin „lovirea” de personalitatea

celuilalt. Doar prin traiul zilnic cu o anumită persoană concretă și întâmpinarea împreună a unor situații cât mai variate se poate dobândi abilitatea de mediere serioasă a conflictelor și se poate construi un cadru de conviețuire mai mult decât suportabilă, chiar împlinitoare. Astfel de abilități pot fi mai apoi transferate în interacțiunile cu alți oameni, îmbunătățind simțitor calitatea relațiilor în care cineva se angajează.

În plus, un atu deosebit de util în ambele aspecte ale vieții (profesional și social) este disciplina minții, atât în scopul concentrării pe un anumit lucru, cât și al rezistenței la plictiseală și la dorința patologică de nou și de schimbare, dorință ce poate trăda un anumit grad de superficialitate a caracterului. Acest fel de rezistență poate fi antrenată doar prin ancorarea într-un cadru concret, chiar dacă, la un moment dat, acesta ar putea fi perceput ca o rutină insuportabilă.

Mai mult, astfel de abilități de disciplină a minții și de gestionare a timpului pot fi transferate între latura epistemică și cea relațională. Spre exemplu, obișnuința cu abordarea temeinică a unui domeniu al cunoașterii poate constitui o premisă pentru construirea de relații stabile. O persoană familiară cu disconfortul inerent perseverenței într-un anumit domeniu academic va rezista mai ușor tendinței de refugiu în alte legături interumane, în momentul în care întâmpină dificultăți în relațiile serioase (de pildă, familiale) pe care și le-a asumat.

Concluzii: ce pierdem și ce câștigăm prin specializare (relațională)?

Ce pierdem? Pierdem inițial acea omnipotență aparentă determinată de faptul că, nefiind încă angajați în vreun demers concret, avem, în potențialitate, posibilitatea de a aborda orice domeniu al cunoașterii sau de a relaționa profund cu oricine.

Ce câștigăm? Simplu zis, profunzime și capacitatea de a realiza apoi, de pe un alt nivel, dezvoltarea noastră spre contexte sociale și epistemice cât mai variate, prin exercițiul cadrului particular pe care ni l-am asumat specializându-ne. Astfel, deși inițial pare constrângător, un cadru concret nu este decât un antrenament continuu pentru a face față interacțiunii cu lumea complexă în care trăim.

Acestea fiind spuse, merită să ne specializăm atât profesional, cât și relațional? Răspunsul pentru mine este evident, cu condiția unei deschideri ulterioare spre a aplica cele învățate și în alte contexte – poate nu la fel de profunde – demers care conduce cu adevărat la o integrare sănătoasă în societate. Astfel, așa cum prin abordarea unui singur domeniu al cunoașterii, ne formăm deschiderea spre o multitudine de alte domenii, în același mod, prin formarea unei legături temeinice cu o singură persoană, vom fi capabili să creăm multe relații calitative cu oamenii din jurul nostru.

Imagine: Pixabay